Tjó›in i› hvarv

Ta› var spurningurin um, hvørt Føroyar eru ein tjó› ella ikki, sum fekk landsst‡ri› til at fara frá samrá›ingarbor›inum í forsætisrá›num hóskvøldi›. Landsst‡ri› vildi vera vi›, at føroyska tjó›in sum eitt hugtak er horvin í hugaheiminum hjá dønum

SAMRÁ‹INGAR
Magnus Dam
og John Johannesen
Keypmannahavn

Danir ristu undrandi vi› høvdinum, tá landsst‡ri› gjørdi ta› til eitt a›almál í samrá›ingunum at fáa stjórnina at gó›taka, at Føroyar eru ein tjó› ella eitt fólk. Hetta er ikki ein spurningur, sum hevur veri› uppi og vent í samrá›ingunum higartil, og ta› hevur einki vi› sjálvar samrá›ingarnar um fullveldi at gera, vildu danir vera vi›.

Men hjá landsst‡rinum hev›i júst hesin spurningurin ein so stóran prinsipiellan t‡dning, at landsst‡ri› s‡tti fyri at halda fram vi› samrá›ingunum, fyrr enn stjórnin greitt hev›i givi› til kennar, at hon gó›kennir Føroyar sum eina tjó› ella fólk.

Semja er um í Føroyum, at Føroyar eru ein tjó›, og hetta stendur eisini í føroysku útgávuni av heimast‡rislógini. Í donsku útgávuni stendur hinvegin, at Føroyar eru »et folkesamfund«, og or›i› tjó› er ongasta›ni at síggja í donsku útgávuni.

Or›abøkur á bor›i›

Sjálvt or›abøkurnar vóru á bor›inum í forsætisrá›num í gjár, og ta› bleiv ongantí› talan um nakrar veruligar samrá›ingar, tí landsst‡ri› helt fast um kravi› um at ver›a gó›kendir av dønum.

Landsst‡ri› vísti á, at ta› ikki er nóg miki›, at danir siga, at føroyingar sjálvir sleppa at avgera sína egnu lagnu. Hetta er ein rættur, sum Føroyar av sær sjálvum hava, av tí at vit eru ein tjó›, seg›i landsst‡ri›. Ta› er ikki ney›ugt hjá Føroyum at fáa eina gó›kenning frá dønum til at skipa Føroyar sum fullveldi. Eitt fólk og ein tjó› hevur hendan rættin av sær sjálvum, og hann er ikki treyta›ur av einari danskari gó›kenning.

Tey koma heimaftur sum av torvhei›um vi› eini fullveldisætlan, sum er í smildri. Nú er stundin komin, at spyrja føroyska fólki›

Fólkarættur móti tjó›arrætti

Me›an landsst‡ri› helt seg til ta›, sum á lógmáli eitur fólkarættur, so helt stjórnin seg hinvegin til ta›, sum eitur tjó›arrættur. Me›an fólkarætturin skipar vi›urskiftini millum tjó›ir, so skipar tjó›arrætturin vi›urskiftini innanh‡sis í einari tjó›.

Av tí at Føroyar eru í danska ríkisfelagsskapinum og skipar síni vi›urskifti sambært heimast‡rislógini, ber ikki til at fara yvir í fólkarættin, vísti stjórnin á á fundinum.

Danmark kann ikki fara út alment og gó›taka Føroyar sum eina tjó›, fyrr enn Føroyar hava fingi› fullveldi og eru ein suverenur statur.

Ta› er eingin ivi um, at danir og føroyingum løgdu hvør sítt í sjálvt hugtaki› tjó› ella fólk. Me›an landsst‡ri› sta›festi, at Føroyar uppfylla treytirnar hjá ST fyri at vera ein tjó›, so sta›festi stjórnin, at Føroyar sum er ikki eru eitt »fólkarættarligt subjekt«. I hugaheiminum hjá stjórnini er eitt »fólkarættarligt subjekt« ta› sama sum ein suverenur statur, og stjórnin kann ikki gó›kenna Føroyar sum ein suverenan stat, fyrr enn Føroyar hava fingi› fullveldi.

Landsst‡ri› vildi hinvegin vera vi›, at eitt »fólkarættarligt subjekt« er ta› sama sum ein tjó›, og ta› eru vit, og ta› hava vit altí› veri› í fólkarættarligum høpi.

Poul Nyrup Rasmussen vildi ikki geva til kennar, at Føroyar eru ein tjó›, og spurningurin er tí, um Føroyar eru horvnar sum hugtaki› tjó› í hugaheiminum hjá stjórnini. Ella um vit ongantí› hava havt júst hesa etikettina frá danskar sí›u.

Fyri landsst‡ri› hevur ta› t‡dning, at grei›a fæst á hesum spurninginum, og ta› er ósannlíkt, at ta› yvirhøvur ver›a samrá›ingar aftur, fyrr enn stjórnin hevur bo›a› frá, at hon vir›ir Føroyar sum eina tjó›.

Landsst‡ri› fer nú fyri ST at gera greitt, at Føroyar eru ein tjó›, og spurningurin er so, um ST fer inn og avgrei›ir hendan strí›sspurningin einafer› »med alla«.

Ra›fylgjan vend vi›

Sáttmálin vi› danir skal bí›a, inntil føroyingar hava tiki› avger› um, hvørt Føroyar skulu vera ein sjálvstø›ug tjó› ella ikki. Ger ein meiriluti av, at Føroyar skulu ver›a sjálvstø›ug tjó›, skal ein n‡ggjur sáttmáli gerast vi› danir, sum eftirlíkar tí føroyska ynskinum

SAMRÁ‹INGAR
Magnus Dam
og John Johannesen
Keypmannahavn

Stjórnin og landsst‡ri› kunnu ikki koma ásamt um at skipa Føroyar sum fullveldi. Samrá›ingarnar seinastu sjey mána›irnar eru slitna›ar, og landsst‡ri› fer nú at royna at venda ra›fylgjuni vi›. Sáttmálasamrá›ingarnar eru útsettar, til føroyingar hava tiki› stø›u til sína egnu framtí›arstø›u á einari fólkaatkvø›u.

Máli› hjá landsst‡rinum er kortini ta› sama. Føroyar skulu hava fullveldi, men hetta má bí›a eitt sindur. Fyrst skal fólki› spyrjast, og vil fólki› hava, at samrá›ingarnar um fullveldisríki› Føroyar halda fram, so fer landsst‡ri› ni›ur aftur at samrá›ast vi› donsku stjórnina.

Venda sær ST

Eftir at samrá›ingarfundurin vi› stjórnina slitna›i hóskvøldi›, bo›a›i landsst‡ri› frá, at ST í næstum fer at fáa eitt skriv frá landsst‡rinum. Í skrivinum fer landsst‡ri› at gera vart vi›, hvørja stø›u landsst‡ri› metir Føroyar vera í í altjó›arættarligum høpi.

Landsst‡ri› fer at gera vart vi›, at ta› einans er Føroya fólk, sum hevur rætt til at avgera sína egnu lagnu sambært fólkarættinum, og at landsst‡ri› stendur fast vi› ætlanini um, at Føroyar skulu ver›a ein sjálvstø›ug tjó›. Landsst‡ri› skrivar í yvirl‡singini, sum er or›a› bæ›i á donskum og enskum, at ein fólkaatkvø›a fer at ver›a í Føroyum næsta ár. Føroyska fólki› skal spyrjast, um ta› vil hava Føroyar at gerast ein sjálvstø›ug tjó›.

Tekur meirilutin av føroyingum undir vi›, at Føroyar skulu ver›a ein sjálvstø›ug tjó›, so fer landsst‡ri› ni›ur aftur til Danmarkar at samrá›ast. Hesin fólkaviljin skal tá fremjast í verki í samrá›ingum vi› donsku stjórnina.

Eingin veit enn, júst hvat landsst‡ri› fer at spyrja fólki› um á einari fólkaatkvø›u. Ver›ur ta› ein grei›ur spurningur um loysing frá Danmark, ella ver›ur ta› ein meira mild or›ing, i› einans hevur til endamáls at fáa grei›u á, um ta› í Føroyum b‡r ein vilji til einafer› í framtí›ini at skipa Føroyar sum eitt fullveldisríki.

Fyrireikingarnar halda fram

Høgni Hoydal bo›a›i á tí›indafundinum hjá landsst‡rinum hóskvøldi› frá, at landsst‡ri› fer at halda fram vi› fyrireikingunum, sum eru farnar í gongd. Landsst‡ri› hevur framvegis ætlanir um at gera ein skiftisgrunn, sum skal minka um búskaparligu avlei›ingarnar av, at Føroyar gerast fullveldi. Landsst‡ri› fer eisini framvegis at arbei›a fram ímóti at rinda útbúgvingarstu›ulin hjá føroyskum lesandi í Danmark.

Vi› ø›rum or›um heldur fullveldistilgongdin fram eins og hon hevur gjørt higartil, men føroyingar fáa eftir øllum at døma ikki eitt sáttmálauppskot at taka stø›u til á einari fólkaatkvø›u. Sáttmalin vi› Danmark ver›ur ikki gjørdur, fyrr enn fólki› í Føroyum hevur givi› landsst‡rinum grønt ljós til yvirhøvur at fara til Danmarkar at samrá›ast um ein n‡ggjan sáttmála.